

633
המסמכים

משרד החוץ

מוכר

סנדל

אל: המנהל הכללי	אל: 543/6
מאת היועץ המשפטי	מאת: 3034/י

צאתו של ריילי מחייב כי נסקור שוב את יחסינו אל ועדות שביחת הנשק, כי הרי אין ספק שאחת מן הסבות שהביאו אותו להחלטתו נעוצה בכשלונן של הועדות לשפר את המצב הכללי בין ישראל לבין המדינות השונות ואף אי-יכולתן לשמור על מה שהושג ב-1949. סקירה כזו מחויבת גם בין אם נסיק מסקנות לגבי שינויים בעצוב ההסכמים ובין שלא.

2. מחובתי להגיד כי לדעתי הצדק עם אלה הטוענים כי למעשה חדלו הועדות כבר מזמן לשמש ועדות מעורבות לפקוח על ההסכמים והפכו לכעין מוסדות משטרתיים שהיו"ר הוא כעין שוטר חוקר ראשי. שינוי זה בתפקידן של הועדות מערער לא רק על תכליתן הן כי אם גם על תכליתם של ההסכמים עצמם ואפשר אפילו לאמור כי יש לראות בו אחת מן הסבות שגרמו להחלשה הכללית של משטר שביחת הנשק שהיינו עדים לה בשנה האחרונה. לא אחת הביע ריילי באוזני מועצת הבטחון כי יותר ויותר נדרשות הועדות למפל בעניינים השייכים למעשה לתחום סמכותה של המשטרה, אולם איש לא שם לזה לב.

אינני שולל כי בעיה ההסתגנות בהיקפה המלא היא בעיה הנוגעת לעצם קיומם של הסכמי שביחת הנשק ולכן רצוי שהטיפול בה יהיה מרוכז בוועדות. אולם יחד עם זה קשה להסכים כי מקרה רצח זה או מקרה גניבה יחד עם זאת באמה נושאים, הראויים לטיפול של קבוצה נכבדת של אנשי צבא משני הצדדים בצרוף כל הפמליה של האו"ם, ומוטל עלינו לברוק באיזה מדה גרמנו עצמנו למצב שנוצר, ע"י רבוי התלונות מן הסוג הזה שהגשנו לוועדות השונות.

חשבנו פעם שאפשר יהיה ע"י טפוח זהיר ובהתמדה ובסבלנות להפוך את הועדות לאיזה מוסד שיקשר את שתי המדינות זו אל זו, ואף במדה מסוימת ישמש ע"י כך תחליף לקשר דיפלומטי רגיל בתקופת הביניים עד אשר יושג קשר זה. היתה תקופה ויכולנו להיות שבעי רצון מההתקדמות בכוון זה למרות שההתקדמות היתה מעטה. למשל עצם הרעיון למסור לוועדות את הטיפול באחור המספחות היה מבוסס במדה גדולה על שאיפה יסודית זו. אולם ההתקדמות הופסקה באמצע ואנו נמצאים כעת במצב שלכל הדעות אינו מניח את הדעת.

מענין להביט על המצב הקיים לאור דבר אחר. שנת 1952 היתה באמת יוצאת דופן במה שנוגע להסכמים.

תאריך תחילה תחילה תחילה

מוזכר

אל:	
מאת:	

- 2 -

כי הייתה הראשונה מאז 1948 שבה פרט זה או אחר של "בעית א"י" לא שמש נושא לדיון במועצת הבטחון ואף על פי שמבחינה פורמלית נשארת הבעיה על סדר היום של המועצה, דיון לא היה שם מאז האחד בספטמבר 1951 וזאת על אף העובדה כי הוגש מספר לא קטן של דו"חות מטעם ריילי. בשטח זה אפשר לאמור כי השגנו נורמליזציה מסוימת. יחד עם זה יתכן וחוסר ההתענינות של המועצה שמש גורם להתנוונותן של הועדות.

לדעתי אנו מצווים בשעה זו לשאול את עצמנו אם אנו רוצים שההתנוונות הזו תמשך או אם מעונינים אנו בהחייאתן של הועדות בהתאם למחשבות הקדמוניות שלנו ב-1949. החלטתנו בשאלה עקרונית זו תחייב כמובן הסקת מסקנות מעשיות.

אני מציע איפוא להעמיד את כל השאלה הזו לדיון רציני.

חתימה

תאריך

חתימה

14.5.53

תאריך

שר/אר

ד. מ. 987/8.51/20.000/3466